

Про життя, смерть і воскресіння

МАТЕУШ ГОДЕК

27 ГРУДНЯ 2024

Люди замислюються про найрізноманітніші питання. Іноді ми думаємо про те, як зробити життя максимально комфортним, приємним чи простим.

Розмірковуємо, як підготувати дітей до життя, як допомогти їм здобути освіту чи знайти себе за кордоном. Клопочемося над тим, як швидше позбутися боргів чи збільшити доходи. Зосереджуємося на хворобах, із якими стикаємося, і шукаємо способів продовжити своє життя на якомога більше років. Про що свідчать усі ці турботи? Безсумнівно, про те, що велика небезпека полягає в тому, щоб обмежувати свою мету лише життям тут, на землі. Скільки людей має амбіції, пов'язані лише з розвитком, здобутками, комфортом — наче все це триватиме вічно...

«Володарі Монфорта», початок XV століття

Проте байдуже, старий хтось чи молодий, багатий чи бідний, здоровий чи хворий; незважаючи на амбіції, кожен із нас рано чи пізно має покинути цей світ. І все, здобуте на землі, залишиться тут — забрати його із собою неможливо.

Хоч і може здатися, що людині XXI століття говорити про смерть незручно, цей момент все одно настане. Тому варто мати сміливість і розпочати роздуми про остаточні речі. Це такий важливий момент, що було б добре підготуватися до нього якнайкраще. А не вдається підготуватися до смерті, водночас відкидаючи її усвідомлення.

Підготовка до смерті

Думаючи про підготовку до смерті, ми можемо уявляти стару, хворобливу людину, яка тримає в руках вервицю і знає, що незабаром покине цей світ. Такі люди часто вже залагодили всі

справи, пов'язані із заповітом, віддали борги, примирилися з Богом і людьми... Можна сказати, що вони готові. Однак підготовка до смерті — це не тільки справа похилих віком людей. Ідеал полягає в тому, що підготовка до смерті — це процес, який має супроводжувати кожного з нас протягом усього життя. Кожна людина отримала земне життя для того, щоб підготуватися до зустрічі з Богом у вічності.

Процес підготовки до зустрічі з Господом — це не щось пасивне, що полягає лише в очікуванні. Його суть полягає в найкращому використанні кожного моменту життя для реалізації заповіді любові до Бога, ближнього і самого себе. Іншими словами, потрібно якнайкраще удосконалюватися в любові, щоб бути готовими до зустрічі з Богом, який є любов'ю. У цьому контексті мені здається важливим нагадати про два елементи, які допоможуть підготуватися до смерті.

Перший — це роздуми про остаточні речі. Можливо, сьогодні їх не так часто практикують (тому я про них і говорю). Ми маємо безліч справ, які так захоплюють увагу, що ми забуваємо про мету, до якої йдемо. Тому багатьом із нас може бути корисною коротка хвилина роздумів про те, що нас чекає зустріч з Господом, Який приготував нам місце на небі, і що ми ризикуємо своїм спасінням, входячи в смертельні гріхи.

Другий — це молитва про хорошу смерть. Молитися в такий спосіб може здатися дивним і страшним. Але насправді кожна молитва «Богородице Діво» містить прохання про хорошу смерть: адже ми звертаємося до Пресвятої Богородиці, щоб вона заступалася за нас у момент нашої смерті. Молитва про хорошу смерть для когось — це не щось зле. У ній ми просимо Бога підготувати нас або інших до цього моменту, захистити від тяжких гріхів і вибрати найкращий час для завершення земного життя.

Подрібний суд і Остаточний суд

Як сказано в літургійній молитві, наше життя після смерті змінюється, але не закінчується. На подрібному суді буде вирішено, чекає нас небо (відразу або після очищення в чистилищі) чи пекло.

Кожна людина цікавиться тим, що чекає на небі, але наразі ми не можемо цього повністю зрозуміти й пізнати. Як пише святий апостол Павло, «ані око не бачило, ані вухо не чуло, ані серце людське не могло досягнути, які великі речі приготував Бог тим, хто Його любить» (1 Кор 2, 9).

Окрім подрібного суду, нас чекає Остаточний суд, який відбудеться, коли Христос удруге прийде у Своїй славі. Тоді тіла воскреснуть і будуть прославлені, подібні до тіла Христа після Воскресіння. Ті, хто чинив добро, ітимуть на воскресіння спасіння, а ті, хто коїв зло, — на воскресіння осуду.

Допомога душам у чистилищі

Хоча Остаточний суд іще тільки чекає на всіх, хто коли-небудь жив, живе чи житиме на цьому світі, подрібний суд багато наших предків вже пройшли. Ті, хто досяг неба, уже щасливі, а ті, хто був засуджений, страждають і страждатимуть вічно. Допомогти ми можемо хіба душам, що перебувають у чистилищі, муками відшкодовуючи свої гріхи.

Навіть найнужденніша людина на землі не така нужденна, як душа в чистилищі. Святий отець Піо сказав одній зі своїх духовних дочок: «Душі з чистилища віддали б усе, щоб кинутися в земний вогонь, бо для них це було б, як кинутися до джерела свіжої води». Важливо також підкреслити, що душі в чистилищі не можуть допомогти самі собі.

Це означає, що ми можемо й маємо допомагати душам, що страждають у чистилищі, через молитви, покуту, пости, служіння Мес і дарування відпустів за них. Церква нагадує про ці молитви на початку листопада, але померлі потребують їх якнайбільше і якнайчастіше. Часто трапляється, що ми витрачаємо час на непотрібні речі, тоді як душі в чистилищі страждають і чекають наших молитов.

Хоча померлі, що покують за свої гріхи, не можуть допомогти собі, вони заступаються перед Богом за тих, хто за них молиться. За свідченнями деяких осіб, їхні молитви бувають навіть ефективніші, ніж заступництво святих.

Заступництво святих

Молячись «Вірую», ми повторюємо, що віримо в сопричастя святих. Це означає, що ті, хто вже досягнув спасіння, можуть молитися за нас і роблять це — а ми можемо просити їх про молитву.

Церква, коли має певність, що певна особа вела святе життя і є спасенна, може оголосити

когось блаженним, а пізніше святим. Беатифікація пов'язана з формальним дозволом на культ цієї особи. Однак це не означає, що ми не можемо просити допомоги від осіб, щодо яких ми маємо певність, що вони спасенні.

Тому варто завести дружні стосунки зі святими. Кожен із нас має покровителя від моменту хрещення. Окрім того, ми можемо вступити в духовний зв'язок з іншими святими та просити їх про допомогу в різних справах. Деякі святі — це покровителі в конкретних питаннях: наприклад, святого Антонія вважають покровителем втрачених речей. Та головне — молитися через заступництво святих у справах, які пов'язані з досягненням спасіння.

***

Роздуми про життя, смерть і воскресіння спонукають нас змінити перспективу сприйняття світу. Відволікшись від турбот про матеріальні речі, можна жити значно глибше. Найважливіше — не обмежувати своїх цілей лише земними справами, а усвідомлювати, що ми тут лише паломники, а наша батьківщина — на небі. Розуміння того, що ми належимо до спільноти Церкви, має мотивувати до підтримки душ, які страждають у чистилищі і чекають наших молитов. І не забуваймо про заступництво тих, хто вже осягнув нагороду в небі: якщо звертатися до них, вони випросять нам те, чого потребуємо в земному паломництві.